

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om säkerställande av bevisning i tvistemål som gäller immateriella rättigheter

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag som gör det möjligt att säkerställa bevisningen i tvistemål som gäller immateriella rättigheter. För att säkerställa bevisningen skall domstolen enligt förslaget kunna besluta att sådant material som kan anses

vara av betydelse som bevis i nämnda tvistemål skall beläggas med kvarstad eller omfattas av någon annan säkringsåtgärd.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Bestämmelserna om säkringsåtgärder i 7 kap. rättegångsbalken trädde i kraft den 1 december 1993. Uppgiften att besluta om säkringsåtgärder överfördes då från överexekutorn till domstolen. I gällande bestämmelser gjordes även vissa preciseringar och förtydliganden. Samtidigt ändrades 3 och 7 kap. utsökningslagen (37/1895) så att för säkringsåtgärdernas del endast de bestämmelser som gäller verkställighet av säkringsåtgärder står kvar i utsökningslagen.

I 7 kap. 1 och 2 § rättegångsbalken finns bestämmelser om de situationer då domstolen får bestämma att motpartens egendom skall beläggas med kvarstad. I 3 § finns bestämmelser om andra säkringsåtgärder. I 7 kap. 3 § rättegångsbalken sägs att om sökanden visar sannolika skäl för att han har någon annan rätt gentemot motparten än vad som nämns i 1 eller 2 § och den kan styrkas genom ett avgörande enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen, och om det är fara för att motparten genom att göra, påbörja eller underlåta något eller på något annat sätt förhindrar eller försvagar sökandens möjligheter att göra sin rätt gällande eller

väsentligen minskar dess värde eller betydelse, får domstolen vid vite förbjuda motparten att göra eller påbörja något, vid vite förelägga motparten att göra något, berättiga sökanden att göra eller låta göra något, bestämma att motparten tillhörig egendom skall överlämnas i sysslomannens besittning och förvaltning eller bestämma om andra åtgärder som behövs för att trygga sökandens rätt.

När avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen (WTO) (FördrS 4—5/1995) trädde i kraft i Finland 1995 förband sig Finland att iakttä också bilageavtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätt (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights), nedan TRIPS-avtalet. Syftet med detta avtal är att särskilt effektivisera det globala skyddet av immateriella rättigheter.

Del III i TRIPS-avtalet (artikel 41—61) gäller verkställigheten av immaterialrätter. Avsnitt 2 innehåller bestämmelser om civilrättsliga och administrativa förfaranden och rättsmedel som medlemsländerna för att skydda rättsinnehavarna skall tillhandahålla i sin nationella lagstiftning. Enligt artikel 42 om rättvisa och skäliga förfaranden skall medlemsländerna i sin lagstiftning tillhandahålla rättsinnehavare när dessa så önskar en

möjlighet till civilrättsliga förfaranden för säkerställandet av skydd för de av detta avtal omfattade immaterialrätterna.

Artikel 50 i avtalet gäller säkringsåtgärder som rättsinnehavarna skall ha tillgång till. Med säkringsåtgärder avses åtgärder som hindrar rättsintrång eller bevarar en viss situation för en kommande rättegång. De skall kunna tillämpas också i tvistemål.

Enligt 50:1(b) skall de rättsliga myndigheterna kunna besluta om snabba och effektiva säkringsåtgärder för att bevara bevisning av betydelse för det påstådda intrånget. Enligt punkt 2 skall de rättsliga myndigheterna ha rätt att utan hörande av motparten besluta om säkringsåtgärder om det anses motiverat, särskilt om ett dröjsmål kan antas vålla rättsinnehavaren oersättlig skada eller om bevisningen löper uppenbar risk att förstöras. Enligt punkt 3 skall de rättsliga myndigheterna ha rätt att av den sökande infordra vilken skälig bevisning som helst för att med tillräcklig säkerhet kunna bedöma om sökanden är rättsinnehavare och om det har gjorts intrång i hans rätt eller att ett sådant intrång håller på att ske, och besluta att sökanden skall ställa en tillräcklig säkerhet som skyddar motparten och förhindrar missbruk. Punkterna 4—8 gäller ansökan om och verkställighet av säkringsåtgärder.

I regeringens proposition (RP 296/1994 rd) om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet om upprättande av Världshandelsorganisationen och i dess bilageavtal har det konstaterats att den finländska lagstiftningen också uppfyller de krav som artikel 50:1 i TRIPS-avtalet ställer på åtgärder för att bevara väsentligt bevismaterial. I propositionen sägs på sida 105: Domstolen kan fatta beslut om de i artikel 50 menade snabba och effektiva interimistiska åtgärder med stöd av de nya stadgandena i 7 kap. rättegångsbalken om skyddsåtgärder. Parternas processuella ställning rörande rättegångs- och verkställighetsförfaranden uppfyller också de krav som artikel 50 förutsätter. Enligt stadgandena i 4 kap. lagen om tvångsåtgärder (450/1987) kan bevismaterial tas i beslag då man har anledning att misstänka att ett brott begåtts. Stadganden om beslagtagning finns även i vissa lagar om industrirättigheter. Denna lagstiftning fyller kraven i artikel 50:1 rörande åtgärder för att bevara väsentligt bevismaterial.

Numera har det i praktiken uppstått oklarheter om huruvida den finländska lagen in-

nehåller möjligheten att också i tvistemål använda rättsmedel enligt artikel 50 i avsnitt 3 i TRIPS-avtalet. Det har förekommit oklarheter i rättspraxis uttryckligen om huruvida de säkringsåtgärder som avses i 7 kap. 3 § rättegångsbalken kan användas för att säkra bevismaterial. Något prejudikat av högsta domstolen finns inte om detta. I denna proposition tas inte ställning till om säkringsåtgärder enligt 7 kap. rättegångsbalken kan användas för att säkra bevisning.

Syftet med propositionen är att försäkra att bevismaterial kan säkras i tvistemål som gäller immateriella rättigheter på det sätt som föreskrivs i TRIPS-avtalet, som Finland är bundet av. Bakom lagförslaget finns också tvivel från andra parter som anslutit sig till TRIPS-avtalet om att den finländska lagstiftningen inte garanterar möjligheten att säkra bevisningen enligt TRIPS-avtalet. Frågan förblev oklar även i Helsingfors tingsrätts avgörande (nr 29712; 8.12.1998, 98/25474) och i Helsingfors hovrätts avgörande (nr 118, 28.1.1999) i ett ärende där sökanden begärde att tingsrätten med stöd av 7 kap. 3 § rättegångsbalken för att säkerställa bevismaterial skulle berättiga sökanden eller förordna utmätningsmannen att undersöka datorprogrammen i en dator som fanns i ett företags affärslokal och utreda om företaget hade avtal om användningsrätt som berättigade till användning av program, dvs. licens. Tingsrätten och hovrätten stannade för ett avslag i huvudsak på den grund att säkringsåtgärden skulle ha lett till husundersökning, vilket i sin tur skulle ha gjort intrång i motpartens hemfrid som är tryggad enligt 8 § 1 mom. regeringsformen och som lagen inte innehåller någon uttrycklig bestämmelse om.

Beträffande brottmål råder inget tvivel om att inte den finländska lagstiftningen skulle uppfylla TRIPS-avtalet. Enligt 4 kap. 1 § tvångsmedelslagen får ett föremål tas i beslag, om det finns skäl att anta att det kan ha betydelse som bevis i brottmål eller att det har avhånts någon genom brott eller att en domstol förklarar det förbrutet.

1.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

I ett flertal europeiska länder har man utrett möjligheten att tillgripa de säkringsåtgärder som TRIPS-avtalet förutsätter. I vissa länder, t.ex. i Sverige och Danmark har man

vidtagit lagstiftningsåtgärder. I Sverige förtydligades lagstiftningen genom att man till de immaterialrättsliga lagarna fogade bestämmelser som säkerställer bevisningen. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 1999. I Danmark är en regeringsproposition om denna fråga under beredning och det torde i den föreslås att en speciallag stiftas.

2. Föreslagna ändringar

2.1. Allmänt

Regleringen av säkerställandet av bevisning i preventivt syfte kan ske på tre sätt. För det första kunde en speciallag om immateriella rättigheter stiftas, för det andra säkringsåtgärderna i 7 kap. rättegångsbalken kompletteras eller så kunde för det tredje bestämmelser om säkerställande av bevisning särskilt fogas till varje lag som gäller en immateriell rättighet.

I propositionen föreslås att det stiftas en speciallag som gäller immateriella rättigheter och som innehåller uttryckliga bestämmelser om att en domstol i syfte att säkerställa bevisningen får bestämma att sådant material som kan antas vara av betydelse som bevis i ett tvistemål som gäller immaterialrätt skall beläggas med kvarstad eller omfattas av andra säkringsåtgärder.

Den föreslagna lagen innehåller enbart sådana nya bestämmelser som behövs för säkerställande av bevis i tvistemål. I beslutet om och verkställandet av säkringsåtgärder enligt den föreslagna lagen iakttas i tillämpliga delar 7 kap. rättegångsbalken samt utskönningslagen. Säkringsåtgärderna innehåller i enlighet med gällande allmänna reglering av säkringsåtgärder två olika skeden, dvs. beslut om säkringsåtgärd, vilket sker i domstol och verkställighet av beslutet, vilket sker på utskönningsmyndighetens försorg.

Verkställigheten av ett beslut om att vidta säkringsåtgärd kan komma att förutsätta åtgärder som ingriper i hemfriden. Den föreslagna lagen är en sådan lag som avses i 8 § 3 mom. regeringsformen och genom vilken föreskrivs om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas. Härigenom är ett sådant i lagförslaget avsett förfarande som ingriper i hemfriden eller i en affärshemlighet möjligt.

2.2. Tillämpningsområde

Lagförslaget tillämpningsområde föreslås för det första omfatta alla de områden inom den immaterialrättsliga lagstiftning som TRIPS-avtalet gäller.

Artikel 50 i TRIPS-avtalet gäller de immaterialrätter som definieras i avtalet. Enligt artikel 1:2 avses med begreppet immaterialrätt alla kategorier av immaterialrätter som omfattas av avsnitt 1—7 i del II. Enligt detta räknas i avtalet upphovsrätten och därmed närstående rätter till upphovsrätterna. Till de industriella rätterna räknas i avtalet varumärken, geografiska benämningar, mönster, patent, kretsmönster för integrerade kretsar och skydd för icke offentlig information.

Enligt artikel 27:3(b) om patent kan medlemsländerna bestämma om skydd för växtsorter antingen genom patent eller genom ett effektivt fristående system av eget slag eller en kombination av dessa båda. I Finland finns bestämmelser om detta skydd i lagen om växtförädlarrätt (789/1992).

Med undantag av geografiska benämningar och skydd för icke offentlig information finns bestämmelser om det skydd för immaterialrätter som nämns i TRIPS-avtalet i separata lagar om respektive rätt. Den finländska lagstiftningen föreskriver inte skydd för geografiska benämningar. Skyddet av icke offentlig information kan anses basera sig på bestämmelserna om skydd för affärshemlighet, teknisk förebild och teknisk anvisning i lagen om tillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978). Om skydd för uppgifter som läggs fram i verksamhet enligt läkemedelslagen (395/1987) och kemikalielagen (744/1989) bestäms vad gäller myndigheten och den som verkar för myndighetens räkning i lagen om offentlighet i myndigheters verksamhet (621/1999).

Utöver de rättigheter som TRIPS-avtalet gäller omfattar lagens tillämpningsområde också nyttighetsmodellrätten och rätten till firma. Detta beror främst på att dessa rättigheter hos oss räknas till de industriella rätterna och den rättsliga regleringen av dem iakttar nästan exakt samma reglering som tillämpas inom de industriella rättigheterna. Dessutom används i marknadsföringen av en del produkter parallellt både firma och varumärke. Också i Sverige omfattas rätten till firma av motsvarande säkringsåtgärder.

I andra än i den föreslagna lagen uttryckligen angivna ärenden skall de föreslagna sär-

skilda säkringsåtgärderna inte kunna användas. Bestämmelser som skall tillämpas beträffande dem är bestämmelserna i 7 kap. rättegångsbalken och i brottmål bestämmelserna i tvångsmedelslagen.

2.3. Säkringsåtgärdernas innehåll och förutsättningar

Som en uttryckligen i lagen angiven säkringsåtgärd föreslås kvarstad för att säkerställa bevisning. Enligt lagförslaget skall det vara möjligt att belägga sådant bevismaterial med kvarstad som kan antas vara av betydelse för en kommande eller anhängig rättegång. Domstolen skall kunna bestämma också om andra åtgärder som är nödvändiga för att bevismaterial skall kunna skaffas eller bevaras. En sådan åtgärd kunde t.ex. vara en åtgärd enligt 7 kap. 3 § 1 mom. 1—4 punkten rättegångsbalken. Ett villkor för att säkringsåtgärder skall få föreskrivas är enligt förslaget en intressejämförelse mellan sökandens och motpartens rätt. Motparten skall inte med hänsyn till det intresse som tryggas få orsakas oskäligen skada. För att säkra bevisningen skall det enligt förslaget i en del fall räcka att det i verkställigheten görs iakttagelser om bevismaterialet. Efter detta kan iakttagaren höras som vittne i en rättegång. Materialets karaktär kan i många fall förutsätta en teknisk dokumentering eller upptagning av materialet. I syfte att säkra bevisningen är detta oftast även annars ändamålsenligt.

En säkringsåtgärd skall kunna föreskrivas, om sökanden visar att det är sannolikt att han har en rätt samt att det görs intrång i hans rätt eller att ett intrång omedelbart håller på att ske. Därtill förutsätts att bevismaterialet utan en säkringsåtgärd löper risk att inte bevaras.

En säkringsåtgärd skall kunna föreskrivas interimistiskt utan att motparten hörs, om syftet med säkringsåtgärden annars äventyras. Ett säkerställande av bevis kan i praktiken förutsätta att åtgärderna vidtas så att motparten inte hinner förstöra eller gömma bevismaterial.

Vid ansökan om och behandling av säkringsåtgärder skall enligt förslaget bestämmelserna i 7 kap. rättegångsbalken tillämpas. Det är möjligt att ansöka om säkringsåtgärd antingen redan före rättegången eller under rättegången. På grund av ärendets natur skall

ett beslut om säkringsåtgärd fattas i brådskande ordning.

2.4. Verkställighet av säkringsåtgärder

Lagförslaget innehåller bestämmelser om verkställigheten av säkringsåtgärder och därtill skall i tillämpliga delar bestämmelserna i 7 kap. utsökningslagen iakttas. Verkställigheten utförs av utmätningssmannen som vid behov skall ha rätt att få handräckning av polisen. Utmätningssmannen skall enligt förslaget vid behov få anlita sakkunniga som hjälp när ett beslut om säkringsåtgärd verkställs. Sökanden skall innan en sakkunnig kallas in beredas tillfälle att bli hörd. Motparten skall beredas tillfälle att bli hörd, om det inte är frågan om verkställighet av ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd.

En expert bör i första hand vara en objektiv instans. Enligt förslaget kan sökandens företrädare dock i vissa fall fungera som sakkunnig. Det bör dock övervägas från fall till fall om sökanden eller en sakkunnig som sökanden föreslagit skall kunna anlitas som sakkunnig. Den sakkunnige skall vara en opartisk person, om t.ex. blotta observationen av en situation kan leda till att viktiga affärs- eller yrkeshemligheter kommer till kännedom eller avslöjas.

2.5. Offentlighetslagstiftningen

Det föreslås att lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall tillämpas på den verksamhet som avses i den föreslagna lagen som sådan. Det är därför inte nödvändigt att i propositionen särskilt reglera offentligheten eller sekretessen för handlingar eller information. T.ex. för offentligheten och sekretessen beträffande det bevismaterial som avses i den föreslagna lagens 2 § gäller vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Tillämpningen av lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet innebär också att sådant material som innehåller affärs- och yrkeshemligheter som en myndighet eller den som verkar för en myndighets räkning fått i och med en säkringsåtgärd liksom andra motsvarande upplysningar skall hemlighållas. Likaså bestäms exempelvis enligt 11 § i nämnda lag en parts, dvs. sökandens eller motpartens, rätt att få information. För tystnadsplikten och utnyttjandeförbudet för en part och för en sakkunnig som avses i

5 § 1 mom. i den nu föreslagna lagen gäller likaså vad som bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

I 23 § 1 mom. lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet sägs att den som är anställd hos en myndighet eller innehar ett förtroendeuppdrag inte får röja en handlings sekretessbelagda innehåll eller en uppgift som vore sekretessbelagd om den ingick i en handling, och inte heller någon annan omständighet som han har fått kännedom om i samband med sin verksamhet hos myndigheten och för vilken tystnadsplikt föreskrivs genom lag. En uppgift för vilken tystnadsplikt gäller får inte heller röjas efter det att verksamheten hos myndigheten har upphört eller det uppdrag som utförts för myndighetens räkning har avslutats. I 2 mom. definieras de personer som tystnadsplikten gäller. Enligt 3 mom. får en person som avses i 1 eller 2 mom. inte använda sekretessbelagda uppgifter för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan. En part eller hans ombud eller biträde får dock använda en uppgift om en annan person än parten själv, när det är fråga om ett ärende som gäller den rätt, det intresse eller den skyldighet som partens rätt att få information har grundat sig på. I 24 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet föreskrivs om handlingar som skall hemlighållas.

Enligt 35 § lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet skall till straff för

brott mot skyldigheten att iaktta handlingssekretess enligt lagens 22 § och mot tystnadsplikt samt förbudet att utnyttja uppgifter enligt lagens 23 § dömas enligt 40 kap. 5 § strafflagen (39/1889), om gärningen inte är straffbar enligt 38 kap. 1 eller 2 § strafflagen eller om strängare straff för gärningen inte föreskrivs någon annanstans i lag.

När sådana mål som avses i denna lag behandlas vid domstol iakttas dessutom lagen om offentlighet vid rättegång (945/1984).

3. Propositionens verkningar

Den föreslagna lagen har inte några ekonomiska eller organisatoriska verkningar. Lagen skall förhoppningsvis ha en preventiv inverkan på intrång i immateriella rättigheter och minska i synnerhet piratismen. Likaså underlättar lagen möjligheten för den som blivit föremål för intrång att bevisa att det har skett ett intrång och att få skadestånd för en förorsakad skada.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts i samråd mellan undervisningsministeriet, justitieministeriet samt handels- och industriministeriet.

Under beredningen har olika myndigheter och organisationer yttrat sig. Propositionen har bearbetats utgående från de avgivna utlåtandena.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. *Tillämpningsområde.* I paragrafen definieras lagens tillämpningsområde. Lagen föreslås bli tillämpad för att säkerställa bevisningen i tvistemål som gäller intrång i de lagstadgade immateriella rättigheter som avses i följande lagar: upphovsrättslagen (404/1961), patentlagen (550/1967), lagen om nyttighetsmodellrätter (800/1991), lagen om ensamrätt till kretsmönster för integrerade kretsar (32/1991), varumärkeslagen (7/1964), mönsterrättslagen (221/1971), firmalagen (128/1979) och lagen om växtförädlarrätt (789/1992).

TRIPS-avtalet förutsätter att bevis i intrångsfall som gäller upphovsrätter och närstående rätter, patent, skydd för växtförädlare, ensamrätt till kretsmönster för integrerade kretsar, varumärken och mönsterrätter kan säkerställas på det sätt som föreslås i lagen. Likaså förutsätter TRIPS-avtalet möjlighet att säkerställa bevisningen i de fall där det är frågan om skydd av icke offentlig information och därför föreslås att paragrafens andra moment tas in i lagen.

Utöver det som TRIPS-avtalet förutsätter föreslås i propositionen att lagen kan tillämpas på tvistemål som gäller rätter som står nära dessa rätter, dvs. rätt till nyttighetsmodeller och de rätter som avses i firmalagen. Det är motiverat att dessa rätter omfattas av lagens tillämpningsområde därför att säkerställandet av bevisning skall vara möjlig för alla industriella rätter och upphovsrätter. Att man i marknadsföringen av en del produkter kan använda både firma och varumärke talar också för att firmalagen skall höra till tillämpningsområdet. I sådana fall kan krav ställas både på basis av varumärkeslagen och firmalagen. Därför är det motiverat att också säkringsåtgärderna kan gälla intrång i rätter som gäller såväl varumärke som firma.

Lagen skall enligt 2 mom. 1 punkten tillämpas på säkerställande av bevisning i sådana tvistemål där det är fråga om ersättande av skada som följer av att sekretessbelagda uppgifter som läggs fram i ett förfarande enligt kemikalielagen eller läkemedelslagen yppas. Med sekretessbelagda uppgifter avses här uppgifter som förklarats sekretessbelagda i 24 § 1 mom. 20 och 21 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet

och som närmast kan anses motsvara sådana icke offentliggjorda uppgifter som avses i TRIPS-avtalet. I de nämnda punkterna ingår bestämmelser om att t.ex. uppgifter om en enskilds affärs- och yrkeshemligheter samt dokument som gäller teknologiskt eller annat utvecklingsarbete eller en utvärdering av dem skall vara sekretessbelagda. I ett sådant tvistemål som avses i momentet kan det sålunda vara fråga om att sökanden vid domstol ämnar yrka på att läkemedelsverket, som är den tillståndsmyndighet som avses i läkemedelslagen, skall förpliktas att ersätta den skada som följer av att de ovan avsedda uppgifterna yppas eller utnyttjas.

Enligt momentets 2 punkt skall det dessutom vara möjligt att säkerställa bevisningen på det sätt som föreslås i tvistemål där det är fråga om ersättande av skada i ärenden som gäller det att affärshemlighet, teknisk förebild eller teknisk anvisning som avses i 4 § lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet har utnyttjats utan laga rätt. De bestämmelser i nämnda lag som gäller skydd för affärshemlighet, teknisk förebild och teknisk anvisning kan anses motsvara det skydd som enligt TRIPS-avtalet gäller icke offentliggjorda uppgifter.

Dessutom skall bevisning kunna säkerställas i ärenden som klassificeras som tvistemål där det är fråga om meddelande av förbud enligt 6 § lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet som en följd av ett förfarande enligt 4 § i nämnda lag.

Lagen skall inte kunna tillämpas i något som helst annat ärende än i tvistemål som gäller sådana industriella rättigheter och upphovsrätter som uttryckligen räknas upp i lagen och i ärenden som avses i 2 mom. Föremålet för rättegången skall i ärenden enligt 1 mom. direkt gälla de ifrågavarande immaterialrätterna och inte t.ex. härledda rätter som riktar sig mot dem. Bestämmelser om säkringsåtgärder som gäller andra tvistemål finns i 7 kap. rättegångsbalken.

2 §. *Säkringsåtgärdernas innehåll.* I paragrafen föreslås bestämmelser om innehållet i en säkringsåtgärd. För att säkerställa bevisningen kan den behöriga domstolen besluta att sådant material som kan antas vara av betydelse som bevis i ett sådant tvistemål som avses i 1 §, skall beläggas med kvarstad. Utöver kvarstad eller i stället för kvar-

stad kan domstolen också besluta om andra åtgärder som är nödvändiga för att bevismaterial skall kunna skaffas eller bevaras.

Frågan om behörig domstol avgörs enligt bestämmelserna om industriell rätt och upphovsrätt samt 10 kap. rättegångsbalken. Likaså tillämpas 7 kap. 4 § rättegångsbalken, där det sägs att om huvudsaken redan är anhängig, behandlas ärenden som avser säkringsåtgärder av den domstol där rättegången i den huvudsak som gäller sökandens yrkande eller rätt är anhängig. Om behandlingen av huvudsaken har avslutats och den föreskrivna tiden inom vilken ändring skall sökas eller svaromål ges inte har löpt ut, skall ärendet som gäller säkringsåtgärden behandlas av den domstol som senast behandlade huvudsaken. Om en rättegång inte är anhängig, är den behöriga domstolen den domstol som skulle vara behörig att behandla huvudsaken.

Säkringsåtgärder skall kunna omfatta sådant material som det kan antas att är av betydelse som bevis i tvistemål som gäller sådana industriella rättigheter och upphovsrätter som räknas upp i 1 §. När domstolen bedömer frågan om ett material kan anses ha betydelse som bevis, skall den ta hänsyn till 17 kap. 7 § rättegångsbalken. Enligt paragrafen får rätten inte tillåta att bevis läggs fram t.ex. när det angår en omständighet som inte verkar på saken. Om ett bevis, dvs. de bevisfakta som det visar, inte tydligt kan ha bevisvärde för det angivna beviset, skall ansökan avslås. En ansökan skall också avslås om beviset gäller en redan utredd omständighet. Likaså skall en säkringsåtgärd i allmänhet kunna omfatta bara sådant bevismaterial där sökanden har bevisbördan.

I ansökningarna och besluten om säkringsåtgärder skall föremålet för en säkringsåtgärd specificeras med sådan noggrannhet att man vid verkställigheten vet vilken egendom som söks vid verkställandet och vilken egendom som säkringsåtgärden gäller. Specificeringen är nödvändig också därför att domstolen skall kunna bedöma om föremålet har väsentlig betydelse som bevis. Det skall dock inte krävas att det i en ansökan och ett beslut alltid finns en uttryckligen exakt specificering av varje föremål eller sak som säkringsåtgärd söks för. Specificeringen bör dock innehålla så exakta uppgifter om de bevis som skall säkras att objektet för en säkringsåtgärd inte blir en prövningsfråga för utmätningssmannen, utan utmätningssman-

nen skall på basis av specificeringen i beslutet om säkringsåtgärd kunna sätta in säkringsåtgärden på de föremål som avses i beslutet. När ett beslut om säkringsåtgärd fattas måste man inte med säkerhet veta om motparten eller den som föremålet avses bli beslagttaget av har föremålet i sin besittning. Det skall räcka med sannolika bevis i saken. Lagen syftar inte till att i civilmål skapa ett förundersökningsliknande förfarande.

Ifall en säkringsåtgärd söks t.ex. för att bevismaterial skall fås om att motparten i sin affärsverksamhet använder olovligt kopierade datorprogram, kan en ansökan specificeras så att säkringsåtgärden gäller datorer i motpartens affärslokal och ägo samt de datorprogram i dem som nämns i ansökan eller sådant annat material som nämns i ansökan och som rättsintränget kan framgå av.

Att på sökandens initiativ säkerställa bevis som talar mot sökandens rätt skall däremot i allmänhet inte vara möjligt. Att t.ex. utreda en sådan sak som huruvida motparten har skaffat licenser för sina program, skall normalt inte kunna omfattas av en säkringsåtgärd. Till denna del tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om skyldighet att visa handlingar. I 5 kap. 21 § 2 mom. rättegångsbalken sägs att på motpartens begäran skall en part meddela om han har ett sådant skriftligt bevis eller föremål i sin besittning som motparten har nämnt och som kan ha betydelse för målet. Med stöd av bestämmelserna i 17 kap. rättegångsbalken om skyldighet att visa handlingar kan domstolen också vid behov ålägga motparten att visa sina licenser.

I lagrummet konstateras uttryckligen kvarstad som säkringsåtgärd. Syftet med säkerställande av bevismaterial kan dock uppnås redan genom att någon utomstående instans, t.ex. utmätningssmannen, gör iakttagelser om ett intrång i en immateriell rättighet och om hur omfattande det är. Efter detta kan iakttagaren höras som vittne i domstolen beträffande sina iakttagelser. Dessutom är kvarstad inte alltid den mest praktiska åtgärden för att säkerställa bevarandet av bevismaterial. Den behöriga domstolen skall också kunna besluta om andra åtgärder som är nödvändiga för att bevismaterial skall kunna skaffas eller bevaras. Andra åtgärder skall inte få orsaka motparten större skada än kvarstad. Domstolen skall t.ex. inte kunna besluta att en affärslokal som säkringsåtgärden gäller skall stängas. Däremot kan domstolen bestämma

en sådan åtgärd som avses i 7 kap. 3 § rättegångsbalken, dvs. vid vite förbjuda motparten att göra något eller ta itu med något, vid vite förordna motparten att göra något, ge sökanden rätt att göra eller låta göra något eller besluta att motpartens egendom skall tas i syssломannens besittning och förvaltning. I stället för kvarstad skall domstolen för att få bevismaterial också kunna besluta t.ex. att de program som används i motpartens datorer eller annat material som lagrats i datorerna, skall undersökas med hjälp av t.ex. ett datorprogram som har planerats för detta ändamål.

När domstolen beslutar om att föreskriva en säkringsåtgärd skall den ta hänsyn till att motparten inte orsakas oskäligen skada i förhållande till det intresse som skall tryggas. När domstolen föreskriver en säkringsåtgärd skall den sinsemellan jämföra den skada som sökanden orsakas om säkringsåtgärd inte förordnas, den nytta han har av åtgärden och den skada som motparten möjligen orsakas. Av denna anledning skall domstolen också på tjänstens vägnar kunna besluta om lindrigare åtgärder, trots att sökanden begär att bevismaterial skall beläggas med kvarstad. Sökanden kan redan i sin ansökan i stället för kvarstad begära annan åtgärd och domstolen överväger från fall till fall om säkringsåtgärden kan bestämmas på det sätt som sökanden begärt. Det är inte i och för sig domstolens uppgift att utreda alternativa säkringsåtgärder, utan det är i främsta hand sökandens skyldighet att föreslå alternativa säkringsåtgärder till kvarstad. Domstolen skall därför vid behov genom att använda sin frågerätt få sökanden att föreslå en eventuell alternativ säkringsåtgärd till kvarstad. Det skall t.ex. kunna bestämmas att bevismaterial skall dokumenteras genom fotografiering, sparas genom kopiering eller inkluderas i protokollet över förrättningen.

3 §. *Förutsättningar för beslut om säkringsåtgärder.* En säkringsåtgärd skall kunna förordnas om sökanden visar att det är sannolikt att han har en sådan rätt som avses i 1 § och som kan fastställas genom ett avgörande enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utskönningslagen, och att det görs intrång i hans rätt eller att ett intrång är omedelbart förestående, och det finns risk för att motparten eller den som har materialet i sin besittning gömmer, förstör eller överlåter bevismaterial eller gör något annat som kan äventyra bevarandet av bevismaterial.

När det gäller en säkringsåtgärd kan endast den vara sökande som innehar en rätt enligt 1 §. Sökande kan t.ex. vara den som har upphovsrätten. Den som ansöker om säkringsåtgärd skall för domstolen lägga fram bevis som han har i sin besittning på sin rätt och intrånget i den. Som bevis på sin rätt föreslås sökanden kunna visa t.ex. en registeranteckning om rätten. Ett beslut om säkringsåtgärd kräver att sökanden för det första visar att det är sannolikt att hans rätt finns och för det andra att det har gjorts intrång i hans rätt eller att ett intrång omedelbart håller på att ske. Bevisröskeln beträffande bevisets tillräcklighet föreslås vara densamma som för en säkringsåtgärd enligt 7 kap. rättegångsbalken, dvs. sökanden skall i detta skede bevisa sannolikhet. Bestämmelsen avviker dock från säkringsåtgärden i rättegångsbalken genom att sökanden inte bara skall visa att det är sannolikt att han är rättshavare utan också att ett intrång görs i hans rätt eller att ett intrång är omedelbart förestående.

Enligt artikel 50:3 i TRIPS-avtalet skall de rättsliga myndigheterna vara behöriga att från den sökande parten infordra skälig bevisning för att med tillräcklig säkerhet kunna bedöma om den sökande parten är rättighetssinnehavare och om den sökande partens rätt är föremål för intrång eller om sådant intrång är nära förestående. Denna rättighet att kräva bevis på ett rättsintrång eller risk för ett sådant som tillkommer de rättsliga myndigheterna enligt TRIPS-avtalet kan anses vara en omständighet som förbättrar motpartens rättsskydd.

Domstolen bedömer det förelagda beviset enligt de normala bestämmelserna för bevisprövning. Om den sökande inte har tillräckliga bevis skall ansökan avslås. Exempelvis bara ett rykte eller en anmälan om rättsintrång från en okänd person räcker inte som sannolikhetsbevis.

Ett beslut om säkringsåtgärd förutsätter också att det finns risk för att motparten eller den som har egendomen i sin besittning gömmer, förstör eller överlåter bevismaterial eller gör något annat som kan äventyra bevarandet av bevismaterial. Till denna del krävs inte sannolikhetsbevis, utan det räcker att risken finns. Också detta krav skall tolkas på samma sätt som motsvarande krav för säkringsåtgärder enligt 7 kap. rättegångsbalken.

4 §. *Interimistiska beslut om säkringsåtgärder.* Om det finns risk för att avsikten med en säkringsåtgärd annars äventyras, får domstolen på sökandens begäran meddela ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd utan att ge motparten tillfälle att yttra sig. Beslutet gäller tills något annat bestäms.

På ansökningar om säkringsåtgärder och på behandlingen av ansökningarna skall tillämpas vad som föreskrivs i 7 kap. rättegångsbalken. Det föreslås likväl att lagen skall innehålla en uttrycklig bestämmelse om interimistiska beslut om säkringsåtgärd eftersom bestämmelsen har särskild betydelse med tanke på säkerställandet av bevisningen. I tvistemål som gäller industriell rätt eller upphovsrätt är bevismaterialet ofta av en sådan art att det kan förstöras mycket snabbt. I synnerhet datorprogram och annat material som har lagrats i en dator är av sådan art att risken att det material som gäller dem skall förstöras i regel är väsentlig. Om motparten skulle få kännedom om en säkringsåtgärd innan den har verkställts, skulle bevismaterialet när verkställigheten börjar väldigt ofta vara gömt, förstört eller flyttat någon annanstans. Därför kommer besluten om säkringsåtgärder i praktiken ofta att vara interimistiska, om sökanden yrkar på detta. Om bevismaterialet är av sådan art att motparten kan höras före behandlingen av en ansökan utan att avsikten med säkringsåtgärden äventyras, skall motparten dock höras.

5 §. *Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder.* I 1 mom. sägs att utmätningsmannen har rätt att, om det behövs för verkställigheten, få handräckning av polisen. Utmättningsmannen får enligt förslaget vid behov anlita sakkunniga som hjälp när ett beslut om säkringsåtgärd verkställs. Innan en sakkunnig kallas in skall utmätningsmannen bereda sökanden tillfälle att bli hörd. Också motparten skall beredas tillfälle att bli hörd, om det inte är frågan om verkställighet av ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd.

Handräckning av polisen gäller närmast de situationer där polisens hjälp behövs på grund av motstånd. Polisens hjälp kan dock behövas också i andra situationer, exempelvis för att bryta upp lås eller öppna låsta dörrar.

Experthjälp kan behövas i situationer där utförandet av verkställigheten kräver specialkunnande. I en del ärenden som gäller immateriella rättigheter kan det i praktiken

vara omöjligt för någon annan än en sakkunnig på området att söka, identifiera och dokumentera det bevismaterial som är föremål för en säkringsåtgärd.

Utmättningsmannen skall enligt förslaget alltid bereda sökanden tillfälle att bli hörd innan en sakkunnig inkallas. Sökanden får också ta initiativ till att utmätningsmannen bör anlita en sakkunnig vid verkställigheten, samt till sakkunnig föreslå en sådan person som har den sakkunskap som krävs vid verkställigheten. Motparten skall beredas tillfälle att bli hörd när det inte är frågan om verkställighet av ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd. Motparten har då blivit hörd också i domstolen innan beslutet om säkringsåtgärd utfärdades. Det föreslås att skyldigheten att höra motparten inte skall åläggas när verkställigheten sker på basis av ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd, eftersom hörandet på grund av risken att bevis förstörs kan äventyra genomförandet av verkställigheten av beslutet om säkringsåtgärd.

En sakkunnig skall i första hand vara en opartisk person. Något absolut hinder skall dock inte finnas för att sökanden eller hans representant inte skall kunna fungera som sakkunnig. Sökandens sakkunskap kan användas i synnerhet när den sakkunskap som sökanden företräder inte tillräckligt snabbt och till skäliga kostnader går att få någon annanstans. Arrangemanget förutsätter att utmätningsmannen kan lita på att den sakkunniga handlar korrekt. Verkställighetssituationen bör också vara sådan att det inte klart kan väntas att motpartens intressen äventyras. I praktiken kan det förekomma situationer där enbart en representant för sökanden kan ha förutsättningar att identifiera den egendom som är föremål för säkringsåtgärden. En sådan situation kan bli aktuell t.ex. när det gäller att identifiera sökandens datorprogram. Om sökanden inte uppträder som sakkunnig, deltar han inte heller i verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärd.

Hänsynen till motpartens intressen förutsätter dock att en representant för sökanden inte skall anlitas som sakkunnig, om bevismaterial söks t.ex. i ett högteknologiskt företag under sådana omständigheter där den sakkunniga med lätthet blott genom en observation av situationen kunde få kännedom om någon omständighet i anknytning till motpartens produktutveckling eller någon

annan synnerligen viktig affärs- eller yrkeshemlighet som inte ansluter till verkställigheten av säkringsåtgärdsbeslutet. Som ett exempel på sådan högteknologisk företagsverksamhet kan nämnas läkemedelsindustrin och de företag som bedriver läkemedelsforskning samt elektronikindustrin. En sådan situation kan också uppkomma t.ex. när bevis beslagt i ett forskningslaboratorium eller en bioodling.

Det föreslås att utmätningsmannen med stöd av 7 kap. 10 § utsökningslagen skall ha rätt att av sökanden kräva förskott för kostnaderna för att en sakkunnig anlitas. Det slutliga kostnadsansvaret avgörs enligt 7 kap. rättegångsbalken.

I paragrafens 2 mom. sägs att utmätningsmannen har rätt att fotografera, ta kopior och prov, göra bild- och ljudinspelningar samt vidta andra åtgärder som är nödvändiga för verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärd, exempelvis stänga eller försegla något. Dokumentering av bevismaterial kan fordra sådana åtgärder, och därför föreslås en bestämmelse om denna sak i lagen. Åtgärderna kan vara sådana att de i praktiken måste utföras av en expert. Dokumentering av bevismaterial genom foton, kopior, prov eller inspelningar kan i en del fall räcka för att införskaffa eller bevara bevis, och någon egendom behöver inte nödvändigtvis beslagtas.

Vid verkställandet skall hänsyn tas inte bara till sökandens, utan också till motpartens rättigheter. Verkställigheten skall utföras så att den orsakar motparten eller den som har egendomen i sin besittning så liten skada som möjligt. Den skada motparten orsakas får inte vara oskälig jämfört med det intresse som skall tryggas. Vid verkställandet skall man minimera den skada som orsakas motparten såväl av själva utförandet av verkställigheten som de övriga konsekvenser som verkställigheten kan orsaka. Vid verkställandet bör man fästa särskild vikt vid att en sakkunnig inte får kännedom om motpartens affärs- eller yrkeshemligheter. Likaså bör man vid verkställandet ge särskild akt på att den säkerhet som krävs av sökanden är tillräckligt stor.

Vid utsökning kan verkställigheten gälla egendom som tillhör gäldenären oberoende av i vems besittning den är, om egendomen inte omfattas av panträtt eller någon annan rättighet som det bestäms om i utsökningslagen. Om motparten inte har den egendom

som är föremål för en säkringsåtgärd i sin besittning, kan säkringsåtgärden alltså verkställas, och någon ny ansökan om säkringsåtgärd behövs i allmänhet inte, eftersom en säkringsåtgärd inte bara skall kunna gälla motparten utan även tredje person, t.ex. den som transporterar eller är speditör för varan och har motpartens egendom i sin besittning. Rättigheterna hos den som har egendomen i sin besittning skall vid verkställandet beaktas på samma sätt som motpartens rättigheter.

I 3 mom. sägs att vid verkställigheten av säkringsåtgärder enligt den föreslagna lagen iaktas dessutom i tillämpliga delar vad som föreskrivs i 7 kap. utsökningslagen om verkställigheten av säkringsåtgärder som förordnats med stöd av 7 kap. rättegångsbalken.

I 7 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen sägs att vid verkställighet av en säkringsåtgärd om vilken beslut har fattats med stöd av 7 kap. rättegångsbalken skall 7 kap. och i tillämpliga delar 3 och 4 kap. i utsökningslagen iaktas. Genom hänvisningsbestämmelserna skall alltså vid verkställigheten av de säkringsåtgärder som föreskrivs med stöd av den nu föreslagna lagen 3, 4 och 7 kap. utsökningslagen tillämpas i tillämpliga delar.

Verkställigheten av ett beslut som gäller säkerställande av bevismaterial förutsätter i praktiken ofta att bevis spåras. Enligt 3 kap. 30 § utsökningslagen har utmätningsmannen rätt att, om det behövs för verkställigheten, låta öppna lås och dörrar samt genomsöka hus och förvaringsställen. Också denna bestämmelse skall alltså tillämpas vid verkställigheten av beslut om säkringsåtgärder med stöd av den nu föreslagna lagen. Spårningen av bevis kan alltså sträcka sig t.ex. till datorer och andra anordningar som finns i kontorslokaler och som kan antas innehålla det eftersökta materialet.

Enligt förslaget skall också utsökningslagens bestämmelser om säkerheter som ställs av sökanden tillämpas. Utsökningsmannen skall efter bästa förstånd bedöma storleken på säkerheten utgående från vad han själv noterat i ärendet och fått kännedom om av parterna. Bedömningen kan vara problemfylld, eftersom en eventuell skada av en säkringsåtgärd kan vara en indirekt skada som kan uppstå t.ex. till följd av att affärsverksamheten försvåras.

Beträffande förebyggande säkringar skall 7 kap. 12 § 2 mom. utsökningslagen tillämpas. I bestämmelsen sägs att när utmätningsman-

nen verkställer ett beslut om en säkringsåtgärd som avses i 7 kap. 2 eller 3 § rättegångsbalken, får han godkänna en säkerhet som motparten erbjuder endast om sökanden har godkänt säkerheten eller om den på ett lämpligt och tillräckligt sätt motsvarar sökandens behov av rättsskydd. I ärenden som gäller säkerställande av bevisning svarar säkerheten mot sökandens rättsskydd t.ex. om motparten själv erbjuder det bevis som det varit frågan om att skaffa då beslutet om säkringsåtgärd har fattats.

6 §. *Tystnadsplikt.* Det föreslås att i paragrafen tas in en förtydligande bestämmelse om den tystnadsplikt och det förbud mot utnyttjande som gäller en sakkunnig och den sökande. I bestämmelsen hänvisas till lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet. Tystnadsplikten och förbudet mot utnyttjande enligt denna lag skall enligt 23 § gälla även den som verkar på uppdrag av en myndighet och den som har fått kännedom om en sekretessbelagd uppgift på basis av sin ställning som part.

De frågor som omfattas av tystnadsplikten kan gälla t.ex. planer eller synintryck i fråga om utseendet på, tillverkningsmetoden för eller uppfinningen av en viss produkt. En sakkunnig och sökande föreslås ha tystnadsplikt i fråga om denna information. Bakom den föreslagna bestämmelsen ligger det faktum att förutsättningen för att man skall få patentskydd, nyttighetsmodellskydd och mönsterskydd är att uppfinningen eller utformningen av en sak som är föremål för skydd är ny och skiljer sig från det som är känt från tidigare. Om en uppfinning eller ett visst föremål som omfattas av affärs- och yrkeshemlighet skulle bli offentlig i samband med verkställigheten av en säkringsåtgärd innan upphovsrättsligt skydd har sökts för en sådan innovation, fås på grund av det s.k. nyhetshindret inget skydd. En sådan följd kan orsaka betydande ekonomisk skada. Någon annans berättigade intressen i samband med affärs- och yrkeshemligheter får inte skadas genom en säkringsåtgärd.

7 §. *Kompletterande bestämmelser.* Enligt 1 mom. gäller i övrigt för säkringsåtgärder enligt denna lag vad som föreskrivs i 7 kap. rättegångsbalken. Sålunda kommer man att tillämpa 7 kap. rättegångsbalken som gäller frågan om behörig domstol, ansökan om säkringsåtgärd, behandlingen av ärendet, den fortsatta behandlingen, befrielse från att ställa säkerhet, återkallelse av säkringsåtgärd

och åtgärdernas giltighetstid, fördelningen av kostnader, skadestånd och ersättning av kostnader på grund av en onödigt utverkad säkringsåtgärd samt ändringssökande. Eftersom de bestämmelser som gäller säkringsåtgärder enligt 7 kap. rättegångsbalken tillämpas i övrigt kommer därmed också de bestämmelser i rättegångsbalken att tillämpas som gäller tingsrättens sammansättning och beslutförhet när ett ärende som gäller en säkringsåtgärd enligt 7 kap. rättegångsbalken behandlas särskilt. Också när ett sådant ärende behandlas särskilt i tingsrätten kommer bara ordföranden att delta.

2. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

3. Lagstiftningsordning

Enligt 8 § 1 mom. regeringsformen är envars privatliv, heder och hemfrid tryggade. Enligt 3 mom. kan genom lag stadgas om åtgärder som ingriper i hemfriden och som är nödvändiga för att de grundläggande fri- och rättigheterna skall kunna tryggas eller för att brott skall kunna utredas.

Verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärd som föreslås i denna lag kan förutsätta att utmätningssmannen för att utföra verkställigheten besöker motpartens hem eller hemmet för den som har egendomen i sin besittning eller hans privata kontorslokaler. Verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärd kan således vara en sådan åtgärd som ingriper i någon annans hemfrid. Därför kan bestämmelser om den föreslagna säkringsåtgärden utfärdas genom lag bara om säkringsåtgärden är nödvändig för att trygga de grundläggande fri- och rättigheterna.

Genom den föreslagna lagen eftersträvas skydd för egendom som för sin del är tryggt i 12 § 1 mom. regeringsformen. Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till ändring av upphovsrättslagen (GrUU 1/1995 rd) konstaterat att upphovsrätten hör till sådana immaterialrättigheter som har förmögenhetsvärde och som betraktas som egendom som tryggs i regeringsformen. Situationen är den samma för de industriella rättigheter som denna proposition gäller.

Det är nödvändigt att stifta en lag om säk-

ringsåtgärder för att skydda sådan egendom därför att rättsinnehavaren till immateriella rättigheter i en domstol kan bevisa att det gjorts intrång i hans rätt bara med hjälp av bevis. I den föreslagna lagen är förutsättningen för att beslut om en säkringsåtgärd skall kunna fattas vid sidan av annat att sökanden skall visa att det är sannolikt att ett intrång görs i hans rätt eller att ett intrång är omedelbart förestående, att det finns risk för att motparten eller den som har egendomen i sin besittning döljer, förstör eller överlåter bevismaterial eller gör något annat som kan äventyra bevarandet av bevismaterial. I sådana situationer skulle den faktiska möjligheten för den som ansöker om säkringsåtgärd att få det skydd han behöver i en rättegång vara liten. Säkringsåtgärderna för att spara bevismaterial är synnerligen viktiga på områden där det är enkelt att förstöra bevismaterial. I mål som gäller immateriella rättigheter kan bevismaterial ofta förstöras med lätthet, rentav bara genom att trycka på en knapp.

Rättsskyddsarrangemangen i den föreslagna lagen beaktar motpartens rättigheter på två nivåer. I ett beslut om en säkringsåtgärd är det alltid först frågan om ett domstolsavgörande som utmätningssmannen sedan verkställer inom sina lagstadgade befogenheter. Lagen förutsätter att domstolen alltid då den beslutar om en säkringsåtgärd skall fästa uppmärksamhet vid att motparten inte förorsakas oskäligen skada i relation till det intresse som säkras. Det skall enligt förslaget också föreskrivas i lagen att verkställigheten skall genomföras så att den föranleder så liten skada som möjligt. De föreslagna bestämmelserna skiljer sig inte heller i hög grad från vad som bestäms om säkringsåtgärder i rättegångsbalken och utsökningslagen.

På basis av vad som konstaterats ovan kan lagen stiftas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om säkerställande av bevisning i tvistemål som gäller immateriella rättigheter

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag bestäms om säkerställande av bevisning i tvistemål som baserar sig på kränkning av de immateriella rättigheter som regleras i följande lagar:

- 1) upphovsrättslagen (404/1961),
- 2) patentlagen (550/1967),
- 3) lagen om nyttighetsmodellrätt (800/1991),
- 4) lagen om ensamrätt till kretsmönster för integrerade kretsar (32/1991),
- 5) varumärkeslagen (7/1964),
- 6) mönsterrättslagen (221/1971),
- 7) firmalagen (128/1979) och
- 8) lagen om växtförädlarrätt (789/1992).

Lagen tillämpas också på säkerställande av bevisning i tvistemål som gäller

- 1) ersättande av skada som baserar sig på brott mot den tystnadsplikt som föreskrivs i 24 § 1 mom. 20 och 21 punkten lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) i ärenden enligt läkemedelslagen (395/1987) eller kemikalielagen (744/1989),
- 2) ersättande av skada som baserar sig på att en affärshemlighet, teknisk förebild eller teknisk anvisning som avses i 4 § lagen om otillbörligt förfarande i näringsverksamhet (1061/1978) utan laga rätt har utnyttjats eller yppats eller meddelande av ett sådant förbud som avses i lagens 6 § på nämnda grund.

2 §

Säkringsåtgärdernas innehåll

För att säkerställa bevisningen kan den behöriga domstolen bestämma att sådant material som kan antas ha betydelse som bevis i ett tvistemål som avses i 1 §, skall beläggas med kvarstad. Utöver kvarstad eller i stället för kvarstad kan domstolen bestämma om andra åtgärder som behövs för att bevismaterial skall kunna skaffas eller bevaras.

När domstolen beslutar om att förordna om en säkringsåtgärd skall den ta hänsyn till att motparten inte orsakas oskäligen olägenhet med beaktande av det intresse som skall tryggas.

3 §

Förutsättningar för beslut om säkringsåtgärder

En säkringsåtgärd kan förordnas om

- 1) sökanden visar att det är sannolikt att han har en sådan rätt som avses i 1 § och som kan fastställas genom ett avgörande enligt 3 kap. 1 § 1 mom. utsökningslagen (37/1895), och att hans rätt kränks eller att en kränkning är omedelbart förestående, och
- 2) det finns risk för att motparten eller den som har materialet i sin besittning gömmer, förstör eller överlåter bevismaterial eller gör något annat som kan äventyra bevarandet av bevismaterial.

4 §

Interimistiska beslut om säkringsåtgärder

Om det finns risk för att avsikten med en säkringsåtgärd annars äventyras, får domstolen på sökandens begäran meddela ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd utan att ge motparten tillfälle att bli hörd. Beslutet gäller tills domstolen bestämmer något annat.

5 §

Verkställighet av beslut om säkringsåtgärder

Utmätningssmannen har rätt att vid behov få handräckning av polisen för verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärder. Utmätningssmannen får vid behov anlita sakkunniga som hjälp när ett beslut om säkringsåtgärd verkställs. Innan en sakkunnig

kallas in skall utmätningsmannen bereda sökanden tillfälle att bli hörd. Också motparten skall beredas tillfälle att bli hörd, om det inte är frågan om verkställighet av ett interimistiskt beslut om säkringsåtgärd.

Utmätningsmannen har rätt att fotografera, ta kopior och prov, göra bild- och ljudinspelningar samt vidta andra åtgärder som behövs för verkställigheten av ett beslut om säkringsåtgärder. Verkställigheten skall utföras så att den orsakar motparten eller den som har egendomen i sin besittning så liten olägenhet som möjligt.

Vid verkställigheten av säkringsåtgärder enligt denna lag iakttas dessutom i tillämpliga delar vad som i 7 kap. utsköningslagen föreskrivs om verkställigheten av säkringsåtgärder som har förordnats med stöd av 7 kap. rättegångsbalken.

6 §

Tystnadsplikt

Om den tystnadsplikt och det förbud mot utnyttjande som gäller en i denna lag avsedd sakkunnig och en sökande som på grundval av ställningen som part fått kännedom om en sekretessbelagd uppgift bestäms i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

7 §

Kompletterande bestämmelser

För säkringsåtgärder enligt denna lag gäller i övrigt vad som föreskrivs om säkringsåtgärder i 7 kap. rättegångsbalken.

Denna lag träder i kraft den

Helsingfors den 22 oktober 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Kulturminister *Suvi Lindén*